

Time: 3 hrs

Total Marks: 100

(Please check whether you have the right question paper)

N.B: 1) Attempt any FIVE (05) questions

2) Figures to right indicate full marks

3) Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q1. Attempt any (2) TWO sub-questions:

(20)

- A) Discuss the relation between demography and population studies.
- B) What is mortality? Elaborate on the various forms of mortality.
- C) What are the causes and implications of declining sex ratio in India?

Q2. Attempt any (2) TWO sub- questions:

(20)

- A) Delineate the causes of migration.
- (B) Critically discuss the idea of 'Right to the City'?
- (C) What are the challenges faced by migrants?

Q3. Attempt any (2) TWO sub-questions:

(20)

- A) Discuss the role of state in ensuring 'Right to Health' for its citizens.
- (B) Discuss the United Nations Convention on Rights of Persons with Disabilities?
- (C) Identify the various bills related to surrogacy.

Q.4. Attempt any (2) TWO sub-questions:

(20)

- (A) What is the basic framework of Criminal Justice System.
- (B) What are the various rights and duties of a citizen under I.P.C and Cr.P.C
- (C) Suggest remedies to reform the Criminal Justice System.

Q.5. Write short notes on any (2) TWO sub-questions:

(20)

- (A) Universal Declaration of Human Rights
- (B) Women's Right to Health
- (C) Politics of reproduction
- (D) Fundamental Rights and duties.

वेळ: 3 तास

एकूण गुण: 100

(कृपया तुमच्याकडे योग्य प्रश्नपत्रिका आहे का ते तपासा)

N.B: 1) कोणतेही पाच (05) प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करा

2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात

3) प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरमधील मुख्य मजकूर इंग्रजीत पहावा

Q1. कोणत्याही (2) दोन उप-प्रश्नांचा प्रयत्न करा:**(20)**

A. लोकसंख्याशास्त्र आणि लोकसंख्या अभ्यास यांच्यातील संबंधावर चर्चा करा.

B. मृत्यू म्हणजे काय? मृत्यूच्या विविध प्रकारांवर विस्ताराने चर्चा करा.

C. भारतातील घटत्या लिंग गुणोत्तराची कारणे आणि परिणाम काय आहेत?

Q2. किमत दोन (2) उप-प्रश्न प्रयत्न करा:**(20)**

(A) आवागमनाचे / स्थानांतरणचे कारणे स्पष्ट करा.

(B) 'राइट टू द सिटी' या कल्पनेवर टीकात्मक चर्चा करा?

(C) स्थलांतरितांसमोर कोणती आव्हाने आहेत?

Q3. किमत दोन (2) उप-प्रश्न प्रयत्न करा:**(20)**

(A) नागरिकांसाठी 'आरोग्य हक्क' सुनिश्चित करण्यासाठी राज्याच्या भूमिकेवर चर्चा करा.

(B) दिव्यांग व्यक्तींच्या हक्कांवरील संयुक्त राष्ट्रांच्या करारावर चर्चा करा?

(C) सारोगसीशी संबंधित विविध विधेयके ओळखा.

Q4. किमत दोन (2) उप-प्रश्न प्रयत्न करा:**(20)**

(A) फौजदारी न्याय व्यवस्थेची मूलभूत चौकट काय आहे..

(B) I.P.C आणि Cr.P.C अंतर्गत नागरिकांचे विविध अधिकार आणि कर्तव्ये कोणती आहेत?

(C) फौजदारी न्याय व्यवस्थेत सुधारणा करण्यासाठी उपाय सुचवा.

Q5. कोणत्याही (2) दोन उप-प्रश्नांवर लहान टिपा लिहा:**(20)**

(A) मानव अधिकाराचा जागृतीक जाहिरनामा

(B) महिलांचा आरोग्याचा अधिकार

(C) पुनरुत्पादनाचे राजकारण

(D) मूलभूत हक्क आणि कर्तव्ये.
